

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

24. Quomodo Amor sanctus exerceatur in conversatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

unde rectè amicum monet S. Paulinus: *Cave ipsum te tantummodo ames; utilia aliis cura, ut tui impensius cura sit.*

CAPUT XXIV.

Quomodo Amor sanctus exerceatur in conversatione.

Non est ab actibus amoris excludenda solitudo, & ab omnibus hominibus consuetudine secessio; potest enim multa bona velle proximo homo solitarius, potest cum sancto viro ex Ordine S. Francisci noctes integras proximorum salutem pro illis orando impendere, & cum illo clamare: *Salvum fac populum tuum Domine, & benedic hereditati tuae*: potest cum Jeremia de flere peccata populi; potest cum Anachoretâ Dei opem auxiliumque implorare pro mortalibus, cum dæmone decertantibus; potest cum plerisque sanctorum castigationibus variis in seipsum sævire, ut peccatoribus ad vitæ emendationem gratiam impetret, & plerumque efficacius, quam ij qui de suggestu ad confertam multitudinem cum plausu dicunt, quod in supremo judicij die orbi revelandum S. Franciscus arbitratur,

dum ab illis factum videbimus, quod de Moyse scribit S. Ambrosius: *Qui cum taceret, clamabat; cum otiosus esset, preliabatur, & de hostibus, quos non contigerat, triumphabat.* Ferunt Sacerdotem virum sanctissimum, quem sermonibus cum proximo de animi salute habendis fœda balbuties arcebat, solitum sententias, & rationes, quæ ad correctionem alicujus, quem animo designabat, facere videbantur, in chartula exscribere, eamque ad Christi crucifixi pedes deponere, & tamdiu dies etiam complures orando instare, donec veritates in chartula exarata, illius animo, cujus emendationem petebat, altè imprimerentur & ad mores in melius mutandos hominem inducerent; revelatumque est loci Episcopo in tota ejus diœcesi neminem majus balbo illo lucrum animarum facere.

Arsenius aspectum sui, imò & recordationem in precibus matronæ cuidam denegavit, non odio sexus; nam proximum suum à se tenerrimè amare testatus est Abbati Marco; nec dubium quin aliquas ex illis, quas continuè fundebat, lachrymis pro proximo offerret: sed volebat, indepietum, ut nominat Blossius ad cælestium contemplationem intellectum adferre, & cum cælestibus versari.

P. Didacus Martinus è Societate

0002

tate

1.
Etiã in
solitudine
curari
potest
salus pro-
ximii.

L. i. de
Off. c. 2.

2.
Miro mo-
do.

tate nostra præter decem horas, quas singulis diebus orationi dabit, quatuor præterea millia actuum amoris Dei die illo exercebat: & tamen ampliorem cæteris messem animarum in Dei horrea congregabat. Erat enim ex illis, qui, ut loquitur S. August.

Ep. 116.

Deificantur in otio: imitantur enim Deum, qui semper immotus, & tranquillus maximas rerum conversiones operatur.

3.
Et in conversatione si non nisi ad utile colloquiū excas.

Jam videamus sanctissimorum virorum præclara de consuetudine cum hominibus documenta, quæ sanctus Amor suis clientibus sequenda proponit. 1. Basilii sermone de obedientia, Quantum in te est, inquit, omnem in publicum egressum vitato, ac mentis hoc modo distractiones fugito: quod si ut assolet, aliqua necessitas incidat, propter quam è cella tibi prodeundum sit, prius te Dei timore velut firmissimâ loricâ muni, & charitatem Christi velut validissimum scutum manu insertâ apprehende.

S. Gregorius 31. moral. c. 14. Necessè est, inquit, ut per omne quod agimus hinc pondus laboris, illinc fructum æstimemus; & cum fructum pondus superat, laborem quisque innoxie declinet: nam, ut bene advertit Seneca, sæpè est labor irritus sine fructu, aut effectus labore indignus.

L. de tranquill. c. 12.

2. Monet serio ante egressum

dirigendam intentionem. Notat S. Ambrosius, Noë non egressum ex arca, etsi aquæ defluxissent, nisi Deo jubente, quia qui cælesti ingressus erat oraculo cæleste, inquit, debuit expectare respõsum. Hinc monet S. Gregorius, ne mala quoquomodo postmodum, ne bona incautè peragamus: quia justo Dei judicio sæpè culpaprehenditur, quod virtus ante judicium putabatur, & inde expectatur pia merces operis, unde supplicium justæ sequitur ultionis: advertitque exemplum amicorum Job, qui rectâ intentione ad eum consolandum venerant; septem diebus & noctibus ex commiseratione in terra federunt, in decursu tamen ex præcipiti locutione reatum reprehensionis incurrerunt, qui deinde Jobi oratione & sacrificio expiandus fuit. Si rectè offeras, & nõ rectè divides, peccasti; rectè offertur, cum rectâ intentione aliquid agitur: non rectè dividitur, si non hoc quod pie agitur, etiam subtiliter discernatur.

Quantum damni, leviter assumptæ, & minus circumspectæ excursionis attulerint, Diana & Thamar ostendunt; illa curiositate, hæc fratris ægroti commiseratione inducta, quæ etsi non adeo peccasse primâ fronte videri possint, tamen cum earum causa tantum sanguinis effusum conspicimus,

4.
Si digna intentionem ante egressum
L. 3. Moral. c. 10.

Grad. 4.
sermon 70.

4
Si diriga
intencio-
nem aut
egressum
L. 3. Mol.
n. 10.

5.
Procura-
tor ob
malam
conversa-
tionem
damnatus.

6.
Periculum
ex conver-
satione.

Genl.
secund
70.

cimus, meritò ut minus circum-
spectè obitas damnamus.

B. Jordanus à Saxonia Ordinis
Augustinianorum Prior Gene-
ralis narrat Procuratorem quen-
dam sui Ordinis, hominem in
conquirendis eleëmofynis indu-
strium ac propterea in conver-
satione cum sæcularibus nimis
effusum, cum quo quòd famulum
aleret, Superiores dissimulabant;
apparuisse post mortem seniori
Religioso magnæ probitatis; &
cùm se damnatum ad inferos di-
ceret; addidit: Superiores per
quod voluerunt, ut esset mihi ad
tempus bene, fecerunt ut esset
æternum malè. Aqua, quæ proxime
scaturiens & saliens è fonte
Chrystallina est; si in locum
lutulentum defluat, sordibus infi-
citur; ita religiosus accidit, dum
cum sæcularibus nimij sunt, im-
pleturque in illis illud Psalmistæ:
*Commixti sunt inter gentes, didice-
runt opera eorum, & factum est illis
in scandalum*; dum contrà Car-
thusianos vigere intuemur, illosq;
vitæ religiosæ disciplina excellere;
dum solitudini inhærent, juxta il-
lud: *Per tria sò, su, si Carthusia per-
manet in vi*: hoc est, per rigidam
observantiam solitudinis, supe-
riorum visitationes, silentij disci-
plinam Carthusia permanet in vi-
gore. Corvus arcæ emisus cada-
veribus pascitur; columba non
reperiens ubi pedem figeret, fati-

gata ad arcam regreditur, & manu
Noë apprehensa intromittitur:
aded egressiones in sæculum
noxia plerumque sunt, & inuti-
les laborisq; ac fastidij plenæ, à
quibus ut in pristinam tranquil-
litatem homo redeat, gratiæ divi-
næ subsidio, ac velut manu opus
est. Rectè dictum est ab illo, qui
expertus fuerit; *Quoties inter ho-
mines fui, minor homo redij*: quia ta-
men charitas & obedientia ad id
sæpè nos impellit; videamus quid
præter rectam intentionem, &
brevem oratiunculam, de quibus
jam diximus, à nobis requiratur.

7.
In qua
cave.
L. 1. de
Off. c. 18.

7.
Detran-
quillitate
c. 15. l. 4.
conf.

Ob lo-
quitionē
intempe-
stiva.
P. 1. de Off.
c. 2.

Primò ergo exteriorem homi-
nem bene componere: *Habitus
mentis*, inquit Ambrosius, *in cor-
poris habitu cernitur*: hinc homo
cordis nostri absconditus, aut le-
vior, aut jactantior, aut turbidior
æstimatur. *Toties nos æstimari pu-
temus, quoties affici*, inquit Seneca.
Si consilium à S. Bernardo petis,
respondebit tibi, quod Eugenio:
*Mediocritatem tene, ut neque de gra-
vitate sis oneri, neque de familiaritate
contemptui*. Inanitas morum, se-
cundum Aristotelem, animos
conciliat, & *πολυλογία* parit.

Sed cùm in istis cum proximo
congressibus præcipuas partes a-
gat lingua, in ejus præsertim in-
temperantiam invigilandum est.
Complures, inquit S. Ambrosius, *vi-
di in peccatum incidisse loquendo, vix
quemquam tacendo*. Sequamur er-

go consilium S. Bernardi, & quod Eugenio scripsit, nobis dictum putemus: *Vultu serenus, verbo serius*; ita tamen ut habeat locum Eutrapelia, quam inter virtutes collocant Aristoteles & S. Thomas, quæ aliquid recreationis, & leporis prudenter immiscet. S. Bernardum hac in parte imitari par est, qui etiam nunquam ridere, sed subridere dumtaxat visus sit, solo tamen visu, ait Scriptor vitæ ejus illi per familiaris, erat lætificans intuentes, & omnis generis homines suâ comitate capiebat. Item S. Xaverium congressibus cum proximo pium, serium, jucundum, affabilem, qui actionibus & verbis proximos ita sibi conciliabat, ut Paulus Japo se in ejus Societate sine fastidio orbem perambulaturum diceret. Nollem te de eorum esse numero, qui, ut dicebat Senex, habent portas sensuum & sermonum patentes, ut sine delectu omnia intrent & exeant; nec ex illis esse, quos SS. Patres dicunt esse ad instar fluminis extra ripas salientis, & ad alveum multum arenarum & luti revehenti; nec denique eorum cœtu, qui silentium pœnam putant: cum Gregorio Nazianzeno malle te silendo rusticum, & idiotam haberi, quàm in multiloquium imprudenter effundi. Hoc ipsum monet S. Ambrosius, & id consilij sequutus est

ipse, constantiâ admirabili; hoc ab anima Christiana exigit S. Chrysostomus, quod & ipse præstitit, nunquam verbum leve aut otiosum locutus; hoc in S. Malachia laudat S. Bernardus, & in S. Basilio à calumniantibus defendit Gregorius Nazianzenus; cum enim propter seriam gravitatem quasi superciliosus haberetur: Nonne potiùs hæc laudem meretur, inquit? nisi quis etiam leonem accusandum putet, quod simiæ parem oculorum obtutum non habeat, sed torvum quidpiam atque horrificum, ac regium intueatur: ipsemet Gregorius illum hac in parte imitabatur, Philosophum potiùs, quàm popularem hominem præ se ferens.

Quàm verò periculosum sit, in sales & jocos ac nimiam loquacitatem intemperanter effundi, docet Prælatus ob id graviter post mortem punitus; docent duo ex ordine severo Religiosi à suis post hanc vitam torreri visi; docet Sanctimonialis, apud S. Gregorium, superiori parte corporis ob garrulitatem inter flammam ardente, reliquâ parte ob castitatem servatur innoxia: docet Novitius ex Ordine S. Francisci Parisiis morti vicinus, qui exclamavit: Me miserum, ut quid natus sum? & paullo post, Saltem, inquit, justè ponderate, ad jungite aliquid

8.
Portas
sensuum
clausas ha-
bc.

9.
Apc. 3.
Multilo-
quium
vita.

Ob ejus
supplicium.

me.

meritorum Christi, ejusque passionis. 3. dixit: Bene res habet. Interrogatus deinde ab his, qui audiverant, quid sibi ista vellent: dixit se vocatum in visu ad iudicium, & atque in staterâ appensa bona opera, & mala: hæc verò propter crebra verba otiosa, & inanes risu illis præponderasse: propterea primum emisi verbum; tum recordatus valoris meritorum Christi, rogavi ut ex illis aliquid meis qualibuscumque adjungeretur operibus: atque his additis sententiam reportavi favorabilem; & hinc tertiæ vocis occasio.

10. Qui con-
versatus
est quasi
in specula,
Eph. 3.
Ejus
speculum

Est ergo tum circumspicione in verbis, tum habitu corporis, & actionum præstantiâ similis columbæ, quam, ut ait S. Basilius, auceps variis odoribus perfudit, ut fragrantia alios alliciat: & tibi dictum puta, quod S. Hieronymus Heliodoro: *Conversatio tua quasi in specula posita, magistra est publica disciplina. Cave ne committas, quod qui reprehendere volunt, dignè lacerasse videantur; aut qui imitari, cogantur delinquere.* Quod confirmat pluribus in Apolog. Gregorius, qui propterea vult, ut qui cum hominibus versantur & animarum lucro student, sint ad instar auri & argenti bene probati, quod scilicet dum omni ex parte variis temporibus probatur, & exploratur, cavere debet ne adulterinum, & subæratum,

quid tinniat, maloque suo exemplo aliis officiat; neque enim pannus tincturam tam facile contrahit, aut is, qui foetido aut suavi odori propius se adjunxit, ejus fit particeps, sicut in hoc casu contingit: exiguum absinthium amarorem suum melli celerrimè impertit; mel contra ne duplo quidem majus dulcedinem suam, absinthio affundit; ita facilius vitia aliorum contrahimus, quàm virtutes eorum imitemur.

Verfati fuerunt aliquo tempore familiarius in aula Antonetæ Borboniæ ducis Guisæ religiosi aliqui, & quia, ut ait Seneca, difficile est diu sub personâ vivere, quod in eorum moribus vitiosum latebat, paulò propius intuentibus detectum fuerat: cumque illi deinde instaurationem murorum sui cœnobii à Ducissa peterent: *Edificate, inquit, vos mores vestros, & ego muros vestros ædificabo.* Chæremion ipse apud Cassianum, juniorem aliquem in disciplinam suam admittere nunquam voluit: ne, inquiebat, exemplo meo alterius, districtio laxaretur.

Optimum factum est, si Christi præsentiam animo impressam nobiscum in publicum circumferamus, & illo velut duce, & imperatore omnia nostra obeamus. S. Augustinus ait, omnes virtutes esse quasi exercitum Imperatoris,

II.
Scitum
responsum
ad Reli-
giosos dis-
solutos.

12.
Piâ seve-
ritate cõ-
tineat in
officio.

toris, qui sedet intus in mente nostra: *Quomodo enim Imperator per exercitum suum agit, inquit, quod ei placet, Dominus Iesus incipiens habitare in interiori homine nostro per fidem utitur istis virtutibus quasi ministris suis: & per has virtutes invisibiles movetur membra visibilibus: pedes ad ambulandum. Sed quid? quod moverit bona voluntas, que militat Imperatori: manus ad operandum: sed quid? quod jusserit charitas, que inspirata est à Spiritu sancto. Membra ergo videntur cum moventur; qui jubet intus, non videtur: & quis intus jubeat, prope ille solus novit, qui jubet, & ille intus, cui jubetur.* Simile quid observasse videtur egregius ille inter Solitarios Senex, qui cum ad aliquod charitatis officium vocaretur, antequam iret, dicebat: Venite virtutes nutritiæ meæ, comites mihi vos in hoc periculoso negotio jungite, neque vel tantillum à latere meo separemini, ut possitis Deo aliquando Lyttatidie à vobis nunquam fuisse desertum: habebat proculdubio, bonus Senex Dei præsentiam altè impressam animo, cujus custodiam ita sub virtutum nomine ambiebat. Hæc præsentia non tantum ad omnem in verbis & actionibus moderationem plurimum conferet, sed etiam inspirabit spiritum amoris sancti ad agendum cum proximo; quo maxime, ut in raptu suo cognovit B.

Magdalena de Pazzi, Christus in operariis suis delectatur. P. Bartholi in vita S. Ignatij l. 2. ait sanctissimam hanc Virginem in raptu, qui illi contigit anno 1599. 26 Decembris, inter cætera dixisse, Deum in cælo plurimum sibi complacere in anima S. Joannis Evangelistæ, & pariter S. Ignatij, quod ambo simili amoris spiritu proximorum salutem, dum essent in terris, procurare studuissent: & quoties filij S. Ignatij simili spiritu incitati animas ad Deum viâ amoris adducere conantur, toties illos renovare complacentiam, & voluptatem, quam capit in cælo Deus ex anima S. Ignatij.

CAPUT XXV.

Quomodo verus Amor proximi ejus defectus toleret.

SÆpè miratus sum cur Apostolus in enumerandis partibus & velut ramis quibus se exferit, & dividit charitas erga proximum: 1. loco ponat, *Charitas patiens est, &* aliis terminis idem bis repetere videatur, dum dicit: *Charitas omnia suffert, omnia sustinet:* in quibus ea potissimum ferenda delignantur, quæ à proximo quem amat, ingeruntur: id scilicet bene

1.
Ferendo
probat
amor
proximi